เรื่อง : พว.ณัฏฐนิช ทองสัมฤทธิ์

การดูแลเด็กที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจที่บ้าน

ฝ่ายกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีผู้ป่วยเด็กโรคเรื้อรังที่ต้องพึ่งพาเครื่องช่วยหายใจระยะยาวเป็นจำนวนไม่น้อย ผู้ป่วยเด็กเหล่านี้ต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงพยาบาลนานมากกว่า 3 เดือน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตอันเป็นปกติของทั้งเด็กและครอบครัว ด้วยปณิธานที่จะดูแลสุขภาพของประชาชนคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ หอผู้ป่วยใน แผนกกุมารเวชศาสตร์ จึงได้ริเริ่มโครงการเตรียมจำหน่ายผู้ป่วยเด็กโรคเรื้อรังที่มีปัญหาระบบหายใจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และพัฒนาโครงการเรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2557 โดยได้รับความร่วมมือจากทีมสหสาขาวิชาชีพ ทั้งแพทย์และพยาบาลหน่วยระบบหายใจเด็ก กุมารแพทย์ พยาบาลประจำหอผู้ป่วย นักกายภาพบำบัด และนักสังคมสงเคราะห์ จนเกิดเป็นโครงการ Home Ventilator ขึ้น

โครงการ Home Ventilator จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความมั่นใจด้านทักษะของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยเด็กโรคเรื้อรังที่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์พิเศษเมื่อกลับบ้าน เช่น เครื่องช่วยหายใจ อุปกรณ์ออกซิเจน อุปกรณ์กู้ชีวิต อุปกรณ์ดูดเสมหะ อุปกรณ์พ่นยา อุปกรณ์ให้อาหารทางสายยาง เป็นต้น โดยหวังว่าหากอาการของโรคในเด็กไม่สามารถดีขึ้น ก็ควรทรุดลงช้าที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ เพื่อให้เด็กและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดเท่าที่พึงจะทำได้ โดยยึดหลักปรัชญาการดูแลแบบองค์รวมเป็นสำคัญ

สำหรับกระบวนการดูแลจะเริ่มขึ้นเมื่อผู้ป่วยเด็กมีความจำเป็นต้องเจาะคอ เพื่อให้ออกซิเจนหรือใช้เครื่องช่วยหายใจเป็นระยะเวลานาน โดยจะแบ่งการดูแลออกเป็น 7 ระยะ กล่าวคือ

ระยะ 0 การทำ Family Conference ด้วยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่ครอบครัวเกี่ยวกับแผนการรักษา

ระยะ 1 พยาบาลเริ่มให้ข้อมูลที่จำเป็นในการดูแลผู้ป่วยเด็กต่อเนื่องที่บ้าน ทั้งด้านอุปกรณ์ สถานที่ และการเตรียมคนที่บ้าน ในระยะนี้การสร้างเสริมพลังอำนาจให้กับครอบครัวนั้นเป็นจุดสำคัญอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการดูแลเด็กของครอบครัว

ระยะ 2 เริ่มฝึกฝนทักษะในการดูแลผู้ป่วยเด็กให้แก่ครอบครัวที่ Respiratory Home Care Center เพื่อเรียนกับหุ่นจำลองก่อนปฏิบัติจริง

ระยะ 3 ฝึกการประกอบสายเครื่องช่วยหายใจ

ระยะ 4 ครอบครัวฝึกการดูแลผู้ป่วยเด็กโดยใช้อุปกรณ์จริงที่ต้องใช้ที่บ้าน รวมถึงการจัดยา ฝึกการดูแลตลอด 24 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 3-7 วัน

ระยะ 5 เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมส่งผู้ป่วยเด็กกลับบ้าน

ระยะ 6 นัดติดตามอาการหลังจำหน่าย 1 เดือน

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของโครงการทำให้หลายๆ ครอบครัวมีความมั่นใจในการดูแลผู้ป่วยเด็กมากขึ้น สามารถคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยเด็กซึ่งเป็นงานที่ค่อนข้างหนักสำหรับครอบครัว พยาบาลผู้ดูแลและรับผิดชอบการเตรียมครอบครัวผู้ป่วยเด็กโรคเรื้อรังกลุ่มนี้ต้องมีความรู้ความชำนาญสูง รวมถึงมีจิตอาสาในการทำงานที่หนักมากกว่าการทำงานปกติในเวลาราชการ แต่อย่างไรก็ตามผลลัพธ์ของความมุ่งมั่นและร่วมมือร่วมใจกันนั้นนับเป็นความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลที่มุ่งหวังเพียงแค่จะได้เห็นเด็กตัวเล็กๆ ที่เจ็บป่วยมีอาการของโรคที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีโอกาสกลับไปใช้ชีวิตกับครอบครัวที่บ้าน ไปโรงเรียนและใช้ชีวิตในสังคมได้เหมือนเด็กปกติต่อไป